Gent on Files GOF

@rchieflink

Driemaandelijkse nieuwsbrief van 't Archief. Gent On Files vzw

Jaargang 4 - nummer 2 - april 2004

Gezicht op het Belvédère van Bisschop Triest, afgebeeld door Hondius Illustrata van Sanderus uit 1641 en nagetekend door De Noter in de 19de eeuw, g ekleurde lithografie SAG, AG, L. 149/5a.
Volgens onze Tsjechische officier 'ziet dit wondermooie land met zijn landbouw en kunst er als een Engels park uit'

Een gecultiveerde Tsjechische officier in het Oostenrijkse leger over onze gewesten (1793-1794)

Jan Jeník z (= van)Bratric werd in 1756 geboren in een arme Tsjechische ridderfamilie in Midden - Bohemen. Hij doorliep het Praagse Jezuïetencollege en werd op twintigjarige leeftijd officier bij de grenadiers. In die hoedanigheid nam hij deel aan de oorlogen tegen de Turken, Pruisen en Frankrijk. Over de twee krijgstochten die de Oostenrijkers tegen Frankrijk ondernamen - in feite bestond het bataljon bijna uitsluitend uit Tsjechen - hield hij een dagboek bij. Het dagboek wordt nu bewaard in het archief van Moravië en is dankzij J. Polísenský uitgegeven.
Jeník was op de eerste plaats een Tsjechisch nationalist. Hij verzamelde volksliederen en zijn verzameling van vrolijke en onbetamelijke liederen is beroemd. Hij noteerde opschriften op klokken en grafstenen. Behalve naar de studie en de Tsjechische geschiedenis ging zijn aandacht uit naar het schone geslacht, met succes trouwens. Slaagden zijn soldaten er niet in het revolutionaire Frankrijk te veroveren, als cavalier had hij wel succes.

Zijn verhouding tot de Franse revolutie evolueerde. Het verwerpen van het goddelijk en koninklijk gezag door de revolutie wees hij af, maar anderzijds bewonderde hij vanaf het begin de strijdlust en het elan van de Franse soldaten, hongerig en blootsvoets als ze waren. Geleidelijk zag hij in dat de oorlog 'tegen het volk'

Vervolg op pagina 2

uitzichtloos was en niet in het voordeel van de Tsjechen uitdraaide. 'Zij [= de Oostenrijkse leiding] beweerde dat het gemakkelijk zou zijn Frankrijk te veroveren..., dat wij zouden ontvangen worden als bevrijders. Het tegendeel is waar: de Fransen haten ons, zij zijn fier op hun vrijheid. ..... De zwervende ridders, de prinsen uit het geslacht Bourbon, hebben ons bedrogen.' Als bewijs voor de invloed van de revolutionaire opvattingen bracht Jeník speelkaarten zonder koningen en koninginnen naar Bohemen mee.

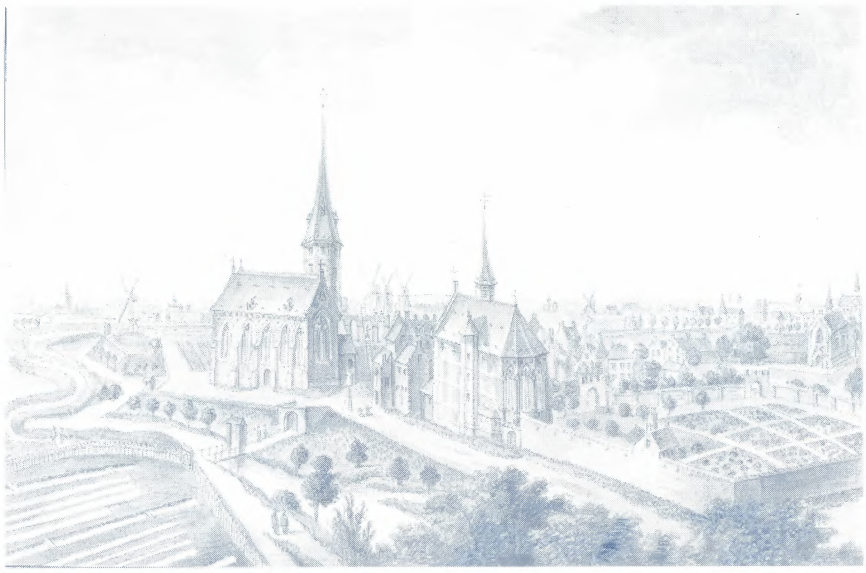

Gezicht op de Sint-Martinuskerk, de Heilige Bloedkapel en de kerk van het klooster van Deinze, het latere Krijgsgasthuis, geaquarelleerde pentekening door P.J. Goetghebuer SAG, AG, L. 149/4b

Vertrokken vanuit de grensstad Cheb in West-Bohemen, trok hij in 1793 en opnieuw in 1794 met zijn grenadiers door Vlaanderen. Het Vlaamse landschap beviel hem zeer : 'Daar bijna alle velden in Vlaanderen met groene struiken zijn omzoomd, ziet dit wondermooie land met zijn landbouw en kunst er als een Engels park uit. Dankzij dit mooie uitzicht was het aangenaam marcheren. Wij marcheerden door jonge bossen, langs verzorgde groene heggen en struikgewas, waarvan de schaduwen en de aangename koelte onze lange marsen op hete dagen verlichtten... Jen?k noteerde ook mooie gebouwen, zoals het stadhuis in Leuven en het oude hotel te Lokeren.[1]
Naar Gent kwam hij vanuit Deinze, waar hij gekwetst was geraakt: 'In alle dorpen wekte mijn bebloed uniform diep medelijden op, de mensen wierpen in onze wagens de mooiste kersen om op te eten, en bovenal stelden wij vast wat voor een ongelooflijk groot onderscheid er was tussen de gevoelens en het gedrag van de goede Vlamingen en dat van de boze Brabanders.'
'Hoewel er een hoofdhospitaal was, werden wij in de wondermooie stad Gent goed ingekwartierd en de bewoners ontvingen ons zeer vriendelijk. In de straten van de stad, overal zag men meisjes en vrouwen die pluksel en verbanden maakten, ja, zelfs de landlieden uit de omgeving brachten slaapmutsen en onderhemdjes naar Gent.' [2]
Tijdens zijn lang verblijf in Vlaanderen heeft Jeník slechts eenmaal een kritische aanmerking gemaakt: 'Waar wij ook kwamen, overal werden wij met grote plichtplegingen ontvangen. Dergelijke dingen kunnen de inwoners goed, in tegenstelling tot het eten, dat hier niet bijzonder smakelijk is.'

Jan Jeník van Bratric vroeg zich niet af of de sympathie van de Vlamingen ook een politieke ondertoon had, hij geeft enkel uiting aan zijn oprechte bewondering voor alle moois in Vlaanderen en voor de vriendelijkheid en de grootmoedigheid van de 'goede Vlamingen'. Deze getuigenis behoort tot de zeer zeldzame oorlogsbeschrijvingen die noch pathetisch, noch heldhaftig zijn.

Deze tekst werd ons bezorgd door het seminarie verbonden aan de leerstoel voor hulpwetenschappen en archiefwezen aan de Karlsuniversiteit van Praag, onder leiding van Dr. J. Schwippel, waarvoor onze hartelijke dank. Deelnemers waren R. Kuprova, V. Leysek en L. Dudek. Griet Maréchal stond in voor de vertaling en het commentaar.

Edito

De slogan en tegelijk het thema van de Erfgoeddag van dit jaar '*t Zit in de familie* is voor het Stadsarchief duidelijk *gefundenes Fressen*. Dit geldt zeker voor al wie geïnteresseerd is in overleden familie, met andere woorden de talrijke genealogische vorsers.

Heel wat archiefreeksen zijn specifiek voor dit onderzoek geschikt . Die verzamelingen worden het meest geconsulteerd, zo vaak zelfs dat ze uit zorg om hun behoud nog enkel op microfilm te raadplegen zijn. In de eerste plaats vermelden we hier de parochieregisters: de doop-, huwelijks- en overlijdensregisters van de acht Gentse parochies onder het Ancien Régime (tot 1796), waarbij nog eens de aparte registratie van een hele rits religieuze instellingen moet geteld worden. Een heel aparte plaats bekleden hierbij de zogenaamde *Betoogboeken*, dit zijn de registers van de overledenen die door de Alexianen of Cellebroers in de diverse Gentse parochies begraven werden (1673-1796). Vrijwilligerswerk leverde een handige klapper op deze begraafboeken.

Het mag duidelijk zijn: de vermelding 'in Gent geboren (of gestorven)' vormt slechts het begin van een hele zoektocht. Iets overzichtelijker werd het na 1796, toen de Burgerlijke Stand het van de clerus overnam: geboorten, huwelijken en overlijdens moesten voortaan door ambtenaren worden genoteerd. Uittreksels of afschriften van deze akten kunnen vandaag enkel bij de Dienst Bevolking worden opgevraagd.

Ter verrijking van de familiegeschiedenis zijn er voorts nog de *staten van goed*, boedelbeschrijvingen van sterfhuizen met minderjarigen en *wettelijke passeringen*, contracten en overeenkomsten voor de schepenbank verleden of 'gepasseerd'. In die bronnen is heel wat te vinden is over familiebanden, de bezittingen of het beroep van personen.

Daarnaast bezit het Stadsarchief omvangrijke 'familiepapieren' of familiefondsen waarin onverwachte parels opduiken. Zo bezit het Archief de genealogisch - heraldische verwantschapslijst van de familie Batenburch uit de zestiende eeuw (in het Fonds Morel de Boucle-Saint-Denis) of het schitterend verluchte handschrift van de familie Mesdach uit 1691 (in de reeks familiepapieren). Eenvoudiger maar niet minder sprekend zijn diploma's, gelegenheidsgedichten, trouwboekjes, foto's, militaire zakboekjes, doodsbrieven en bidprentjes, die de afgestorvenen een beetje doen herleven.

Tot zover een losse greep uit de familiale schatten van het Stadsarchief. Die bieden alvast genoeg stof voor een kleine doch boeiende tentoonstelling. Iedereen is hierop van harte uitgenodigd in de lokalen in de Abrahamstraat op Erfgoeddag zondag 18 april.

André Capiteyn

Voetnoten:

[1]Het is niet duidelijk welk gebouw Jeník bedoelde, daar er op het einde van de achttiende eeuw in Lokeren slechts de Sint-Laurentiuskerk en het in 1761 in rococostijl opgetrokken stadhuis als markante gebouwen kunnen worden beschouwd (met dank aan Nico Van Campenhout, stadsarchivaris en conservator van Lokeren).

[2] Behalve het eigenlijke krijgshospitaal waren de gebouwen van het Prinsenhof in juni 1794 omgevormd tot hospitaal voor 300 à 400 gekwetsten. Iets later gebeurde dit ook met de Sint-Pieterskerk. In 1793 had de stad reeds zes militaire hospitalen ingericht. Bij herhaling riepen de schepenen de bevolking op om pluksel en verbanden te brengen voor de gekwetste soldaten. Pluksel of charpie is linnen of katoen tot draden uiteengehaald. Het werd gebruikt als verbandmiddel of om kompressen te maken. Dat de bevolking linnen schonk wordt ook bevestigd door de *Gazette van Gent*. Particulieren brachten tevens geld bijeen om de gekwetste soldaten bij te staan. Toen ze vernamen dat er het meest behoefte was aan 'verschoning van lijnwaad', kochten ze een groot aantal nieuwe hemden (*Gazette van Gent* van 14 januari 1793 en 8, 14 en 15 mei, 1 en 11 juni 1794; zie ook P. Claeys, *Mémorial de la ville de Gand*, 1792-1830, Gent, 1902, passim).
Uit de pen van een soldaat in het Oostenrijkse leger betekent 'goede Vlamingen' hoogstwaarschijnlijk Oostenrijksgezind, dus behoudsgezind, in tegenstelling tot de boze, meer veranderingsgezinde Brabanders.

De Gentse citadel

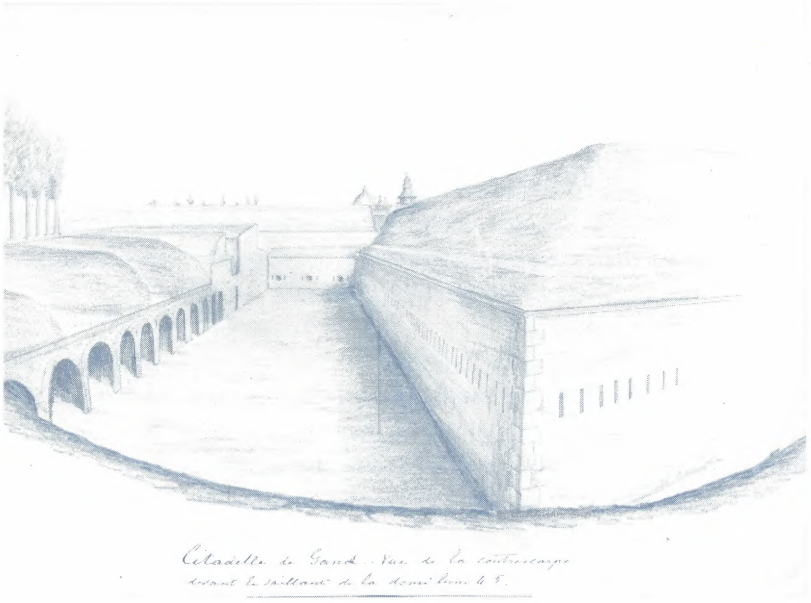

Gezicht op de bastions 4 en 5 van de Gentse citadel, ingekleurde potloodtekening.
SAG, AG, L. 35/37d

In de *Gazette van Gent* van 12 april 1819 lezen we: 'Van goeder-hand zyn wy onderricht, dat buyten deze stad, tusschen de kortryksche en heuver-poorten, een fort moet aengeleyt worden, waer toe een ingenieur, die het ontwerp moet maeken, reeds alhier is aengekomen en een wooninge voor dry jaeren heeft gevraegt'.
Korte tijd voor de slag van Waterloo hadden de Engelsen twee kleine, aarden halve manen doen maken op de plaats waar tot 1781 het Montereyfort had gestaan. Achteraf werd voorgesteld opnieuw het oud Spanjaardenkasteel te versterken, maar dit plan werd door de Nederlandse genie verlaten.

De hertog van Wellington liet dan de Hollandse majoor Gey van Pittius naar Gent komen. Op 19 april 1919 kreeg hij de opdracht, de plans te maken voor een nieuwe citadel tussen de Leie en de Schelde. De vesting moest door een kleine bezetting kunnen worden verdedigd, maar anderzijds voldoende schuilplaatsen bezitten om, als het nodig was, een korps van 10.000 manschappen te herbergen. De majoor bood de militaire overheid reeds op 19 oktober een ontwerp aan, waarvan het bestek 3 325 000 gulden beliep. De plans van Gey werden door de hertog van Wellington aanvaard en koning Willem I decreteerde op 4 oktober 1821 het bouwen van de citadel. De eerste steen werd gelegd op 15 april 1823, maar het metselwerk geraakte pas na de zomer van 1826 klaar. Uiteindelijk zou het nog tot maart 1832 duren vooraleer het fort zijn definitieve uitzicht kreeg. Het oorspronkelijk bestek werd ruim overschreden. In 1827 had het Hollands gouvernement reeds meer dan zeven miljoen gulden uitgegeven, één derde van de uiteindelijke kosten.

Toen in september 1830 in Brussel hevige onlusten uitbraken, werden in de citadel de eerste militaire voorzorgen getroffen om zulks in Gent te voorkomen. Het fort werd voor het eerst bevoorraad met beddengoed, steenkolen, brandhout en levensmiddelen. Op de vijf bastions werden vijfenveertig veldstukken zwaar geschut aangebracht en de schildwachten trokken er de wacht op 'met de ransel op de rug'.
Op 1 oktober werden in de stad Nederlandse bezittingen geplunderd en 3000 manschappen trokken zich in de vesting terug: 2720 man infanterie, van wie slechts 810 Hollanders, 110 man veldar-

tillerie, van wie er velen uit Brussel kwamen en een detachement van 25 huzaren, allen Belgen.

Na de uitroeping van de Belgische onafhankelijkheid op 4 oktober door het Voorlopig Bewind, zagen de troepen vanuit de citadel op het Gentse belfort de driekleurige, Brabantse vlag wapperen. Bij de Hollanders heerste grote neerslachtigheid en de Belgen begonnen te deserteren.

Toen de muiterij in alle hevigheid losbarstte, zag de opperbevelhebber Destombes in, dat hij de troepen van de Zuidelijke Provinciën niet langer kon vertrouwen. Om dit probleem op te lossen besloot hij de Belgen geregeld ongewapende karweien buiten de citadel te doen uitvoeren, om ze zo op een 'reglementaire wijze' kwijt te spelen. Van een eerste groep kwam ongeveer zestig man terug, onder wie de Hollandse onderofficieren...

Door de aankomst van het Belgisch legioen uit Parijs en vrijwilligers uit Roubaix werd de citadel op 12 oktober in staat van beleg verklaard en omsingeld. Na minder dan tien dagen was er gebrek aan voedsel en drank. De wederzijdse spot onder beide nationaliteiten was bijzonder groot. 'In de kantine waren enkele Belgische en Hollandse soldaten aanwezig en een hevig gekrakeel ontaardde weldra in een handgemeen. Een Hollander plaatste een varkenskop op de tafel en zei "Ziedaar de kop van een Belg!" Een Belgische wapenbroeder was daardoor niet van zijn stuk gebracht. Hij greep zijn veldmes, opende de varkensschedel en haalde er de hersenen uit. Vervolgens schoof hij de kop naar de Hollandse zijde terug en zei onbewogen: "Ziedaar de kop van een Hollander!" Zoveel smaad moest gewroken worden. Een Hollandse sapeur scheen het haantje van het kot te willen spelen, maar kreeg van een Belgische korporaal een kogel in de dij, welke hem het dansen heeft belet!'

Aan de Belgische officieren was een hogere graad beloofd, indien ze hun eed aan de Hollandse koning zouden breken en overlopen naar de patriotten. Ze weigerden op te treden tegen hun landgenoten, wat de uiteindelijke overgave zeer bespoedigde. De Hollanders mochten in de ochtend van 19 oktober onder begeleiding van de Gentse burgerwacht vertrekken. Ongeveer 600 Belgische soldaten en 40 officieren namen dienst onder het Belgisch vaandel en de citadel werd door de burgerwacht bezet, die het achtergebleven materieel moest bewaken. De Gentse vesting, 'die als een meesterstuk van verdediging mocht worden beschouwd', ging aan een innerlijke strijd ten onder....

Reeds in 1831 pleitte de Gentse advocaat De Souter in een petitie aan het Voorlopig Bewind voor het slopen van het fort, dit in het belang van de stadsbewoners. 'De tegenwoordige omstandigheden stellen niemand in staat de onheilen te voorzien, noch de "bezoeken" waarmee wij bedreigd zijn. Eerlang zullen wij nog geen leger hebben,alleen vreemden zullen van het fort misbruik kunnen maken en de stad Gent hetzelfde lot als Antwerpen doen ondergaan.'
Binnen en buiten de vesting zorgden beschonken manschappen in 1834 onophoudelijk voor ernstige buitensporigheden. Het glacis van de citadel was meermaals het gedroomde decor voor duels. 'Maandag hebben de officieren De C...en T..., beiden van het linievoetvolkregiment, een tweegevecht met de degen aangegaan, veroorzaakt door een oude vijandschap die tussen de beide heren bestaat. De eerste heeft daarbij een tamelijk gevaarlijke klap op het hoofd bekomen.'

In februari 1839 bracht majoor Edouard Lochtmans de geheimzinnige zaak aan het licht van het Spaans groen, een vochtzout van azijnzuurkoper. 'De aanwezigheid in een ketel welke dient tot het bereiden van de soep voor een compagnie van het regiment, kan geenszins worden toegeschreven aan het plichtsverzuim van de manschappen die met het kuisen gelast zijn. Het betreft hier een kwaadwillige vergiftiging, die een herhaling zou zijn van een eerder gepleegd feit verleden zomer, wanneer het vijfde linie-voetvolkregiment er gekazerneerd was en er zovelen van dit korps stierven, naar het toen scheen aan de rode loop.'
Op 29 januari 1849 gebeurde de zolang gevreesde ramp.

'Enige minuten na half acht deed zich in de wijk Sint-Pieters een hevige schok voor, waarna zich een dikke rookwolk verhief, die welhaast door een regen van stenen, puin en gruis werd gevolgd. Het was het bolwerk n°5 van de citadel dat in de lucht vloog! Het buskruit heeft de gebouwen erg beschadigd, plankenvloeren opgelicht, deuren, tafels, bedsteden en meubelen aan splinters geslagen. Grote arduinstenen en ijzeren voorwerpen zijn tot in de hovingen geworpen. Het is beweenlijk dat van de 12 manschappen die door de ontploffing bereikt zijn, slechts 3 hun gezonde leden terug zullen bekomen. De oorzaak wordt door het openbaar gerucht ten laste gelegd van een zekere officier Bernard die in slechte zaken van gestolen goed uit de citadel zat en recht aan zichzelf heeft gedaan.'

Opnieuw werd het slechten van de citadel geëist. 'Als verdedigingsmiddel is zij van generlei waarde. Alleen de vernieling van de stad kan haar doel zijn. De plek grond kan aan de landbouw teruggegeven worden. Die kan ons koren en aardappelen geven, de citadel niets dan ballen, bommen en granaten en dit goed laten wij liever aan het krijgswezen.'

In juli 1858 sloot het stadsbestuur met het oorlogsdepartement een jaarlijkse pacht van tachtig frank af, om het glacis van de citadel als publieke wandeling in gebruik te stellen, de voorloper van het latere stadspark. Pas in april 1871 werd de stad eigenares van de vesting,dit voor de som van één miljoen frank. In de overeenkomst met de staat werd echter bepaald, dat 'de gebouwen, gebruikt tot de dienst van het garnizoen, niet mochten worden afgebroken en die bestemming moesten behouden, zolang de stad niet in hun vervanging zal hebben voorzien.' In oktober 1883 daagde de *Journal de Gand* de minister van oorlog uit 'op het onverwachts, als men niets heeft kunnen verbergen of voorbereiden, er volksvertegenwoordigers in rond te leiden. Als het hard regent, dringt het water door de gewelven van zekere kazematten waarin de soldaten gelogeerd zijn en bij een hevig onweder regent het in de kamers gelijk op straat. Een generaal heeft verklaard er zijn honden of paarden niet te willen plaatsen en onze volksjongens moeten er wonen!' De regimentsgeneesheer Delrue verklaarde dat de kamers alle factoren verenigden voor de ontwikkeling van gewrichtsreuma.

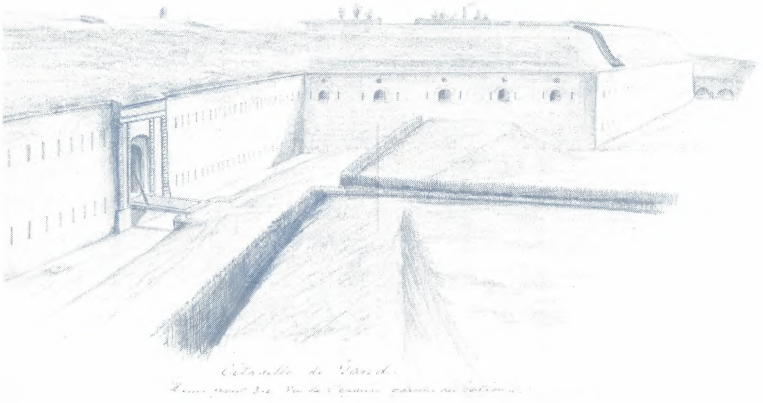

Gezicht op de bastions 3 en 4 van de Gentse citadel, ingekleurde potloodtekening. SAG, AG, L. 35/37c

In 1899 begon de bouw van de Leopoldskazerne op de Kattenberg en het duurde nog tot oktober 1907, vooraleer de laatste soldaat uit de citadel was vertrokken.

Intussen was men reeds in 1876 begonnen met de systematische sloop van de bastions. Hoewel op het fronton boven de monumentale ingangspoort staat vermeld: *Nemo me impune lacesset*, (niemand zal mij ongestraft aanvallen), was het de genie zelf die in augustus 1898 de eerste bres in de ringmuur sloeg, om op de terreinen de Provinciale Tentoonstelling van 1899 te kunnen inrichten. Toen al werd beslist dat de ingangspoort zou behouden blijven, ook na de afbraak van de citadel. Anno 2004 is die de enige getuige van het roemrijke fort.

Erik De keukeleire

De verdwenen Vrede van Gavere (1453) gerestaureerd?

Het was wel even schrikken toen ik in september de opendeurdag van het Stadsarchief Gent bezocht. De verloren gewaande *Vrede van Gavere* was teruggevonden! Dit voor de politieke geschiedenis van Gent uiterst belangrijke charter was bovendien nog uitstekend gerestaureerd. Maar een nauwkeuriger blik op deze oorkonde leerde me dat dit stuk perkament op vrijdag 13 oktober 1453 het leven zag. Dit is ruim twee maanden nadat Filips de Goede op 30 juli 1453 te Ledeberg de Gentenaars zijn vernederende 'Vrede' dicteerde, na diens klinkende overwinning op het slagveld te Semmerzake (bij Gavere, dat zijn naam verleende aan de oorkonde). Deze exemplarische bestraffing maakte een einde aan het Gentse zelfbestuur en betekende het prille begin van de absolutistische heerschappij, die keizer Karel V in de zestiende eeuw over de Zuidelijke Nederlanden zou voeren (hiervoor verwijzen we naar een vorig nummer van *@rchief-link*).

Welk charter was dan op de opendeurdag te bewonderen? In deze oorkonde, die in de stadscharters (Reeks 94) het nummer 612 kreeg, schenkt de Bourgondische hertog Filips de Goede de stad Gent al haar privileges terug die niet in tegenstrijd zijn met de eigenlijke *Vrede van Gavere*. De hertog verleent bovendien een algemeen pardon aan de rebellen die hem in de jaren 1449-1453 het leven zuur hebben gemaakt. Charter 612 betekende dus een normalisatie van de relatie tussen de vorst en de belangrijkste stad in zijn imperium.
Het bijzondere aan dit charter, en dat verklaart ook zijn enorme afmetingen, is dat het zowel de algemene vergiffenis, als de teruggave van de Gentse privileges én een kopie van de *Vrede van Gavere* bevat. De originele Vrede van Gavere ging dan wel verloren, de tekst bleef via deze kopie voor het nageslacht bewaard. Op basis van deze oorkonde gaf archivaris Louis-Prosper Gachard in 1834 de tekst van de *Vrede* uit in het tweede deel van zijn bekende *Collection des documents inédits concernant l'histoire de la Belgique*.

Hoe kwam de ongelukkige *Vrede van Gavere* aan zijn einde? Het hoeft weinig verwondering te wekken dat het verdrag reeds van bij zijn uitvaardiging bij de Gentenaars weinig geliefd was. In de oorkonde beperkte Filips de Goede niet alleen de politieke en juridische autonomie van de stad Gent in het graafschap Vlaanderen, maar hij veroordeelde de Gentenaars eveneens tot een torenhoge boete. De 350.000 gouden rijders die de stad in de komende jaren diende op te hoesten, wentelde het door de hertog verkozen stadsbestuur bovendien af op de gewone man. De hertog had in charter 612 de Gentenaars dan wel vergiffenis geschonken voor hun opstandige daden, maar door middel van verhoogde belastingen op dagelijkse gebruiksgoederen, zoals bier en graan, werd de Gentenaar extra zwaar gestraft voor zijn ongehoorzaamheid aan de vorst.

De trotse inwoners van de Arteveldestad, extra gevoelig voor verhogingen van taksen, eisten bij de dood van Filips de Goede in 1467 dat de nieuwe belastingen zouden worden afgeschaft. De tolhuisjes die voor de inning ervan waren opgericht, moesten het ontgelden. De opstandige Gentenaars dwongen de nieuwe graaf, Karel de Stoute, tot verregaande toegevingen, waardoor de rechtsgeldigheid van de *Vrede van Gavere* grotendeels werd tenietgedaan. De graaf was echter te machtig voor de stad en stelde de bepalingen van de *Vrede van Gavere* het jaar nadien weer in. Het stadsbestuur bepaalde bovendien dat niemand nog de naam 'Gavere' in de mond mocht nemen, omdat dit een negatieve invloed zou kunnen hebben op het gemoed van de Gentenaar... En het stadsbestuur kreeg gelijk. Toen Karel de Stoute in januari 1477 te Nancy sneuvelde, revolteerden de Gentenaars nogmaals en maakten ze de bepalingen van de *Vrede van Gavere* voor de tweede maal ongedaan. Meer nog, op 26 februari 1477 werd het gehate charter op de Vrijdagmarkt verscheurd.

Daardoor werd charter 612 de enige middeleeuwse kopie van de *Vrede van Gavere*. Opdat charter 612 niet hetzelfde lot zou ondergaan als zijn 'grote broer', namelijk een - zij het minder gewelddadige - vernietiging, was een restauratie broodnodig. We beschikken niet meer over het origineel, maar de gerestaureerde kopie is het bekijken én het bestuderen meer dan waard. Misschien was Filips de Goede een visionair, en voorzag hij dat de Gentenaars in een woede-uitbarsting hun pijlen op het originele charter zouden richten, en liet hij daarom de Vrede van Gavere op 13 oktober 1453 kopiëren...

Jelle haemers

Het meest directe contact van het Stadsarchief met de buitenwereld verloopt ongetwijfeld via de vele lezers en bezoekers. 2003 was het jaar van de grondige reorganisatie van de werking van de leeszaal. Een afzonderlijke info-balie ontlastte de eigenlijke studiezaal die terug een oase van rust werd.

We mochten 902 bezoekers officieel inschrijven. Deze waren goed voor 5195 halve dagen aanwezigheid in de studiezalen: 95% Belgen, 5 % buitenlanders, aangevoerd door Nederland (22) en gevolgd door Frankrijk (7), Duitsland (5) en de Verenigde Staten (4). De langste afstand werd afgelegd door een Australische lezer. 49 % is jonger dan 32 jaar en 15% ouder dan 62 jaar. De oudste bezoeker, helaas overleden in 2003, had de respectabele leeftijd van 90 jaar bereikt; de jongste spruit was pas 9 jaar oud. De studentenpopulatie was het sterkst vertegenwoordigd, namelijk 37 %, gevolgd door een aanzienlijke groep lezers op rust (18 %). Bij de nog actieven vonden we het meest bedienden(15 %), op afstand gevolgd door onderwijsmensen (4,5 %) en architecten (4 %). Er werd gewerkt aan 12 doctoraten, 56 eindverhandelingen en 26 jaarwerken. Daarnaast zochten ook 133 personen naar hun familiegeschiedenis.

Foto: Anja Hellebaut, MSK

colofon

@rchieflink is de driemaandelijkse nieuwsbrief van 't Archief. Gent on Files, een ondersteunende vzw voor het Stadsarchief van Gent

Het abonnement is begrepen in de lidmaatschapsbijdrage: 13 *euro* individuele leden, 15 *euro* gezin, 25 *euro* steunende leden en 250 *euro* ereleden.
Een los nummer kost 4 *euro*.
Nieuw rekeningnummer:
000-3252077-55

Adres GOF
p.a. Stadsarchief, Abrahamstraat 13,
9000 Gent
Tel (09)225 32 53 - Fax (09)233 11 58
E-mail stadsarchief@gent.be
Website: www.archieflink.centerall.com

Coördinatie en eindredactie
Valérie Meillander
Christine Duthoit

Verantwoordelijke uitgever
Griet Maréchal, Visserij 11,
9000 Gent

ISSN - nummer: 1376-2966

Foto's
Carlos Hourez,
tenzij anders vermeld

Vormgeving
Evé Grafica - Erika Vanderstockt,
Gent, GSM: 0486/51.78.88

Druk
J. Verbeke, Gent

Inhoud

- **Een gecultiveerde Tsjechische officier in het Oostenrijkse leger...** 1
- **Edito** 3
- **De Gentse citadel** 4
- **De verdwenen Vrede van Gavere...** 7
- **Link** 8